

Nr 307.

Av herr **Bengtsson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för egnahemsverksamheten m. m.

I proposition nr 236 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen ändrade grunder för egnahemsverksamheten, innefattande jämväl nya bestämmelser för egnahemslånens förräntning. De nya bestämmelserna äro avsedda att gälla i fråga om lån, som utlämnas efter ingången av budgetåret 1940/1941. Beträffande äldre lån föreslår departementschefen, att nuvarande bestämmelser fortfarande skola tillämpas, med fortsatt giltighet för år 1940 av den för åren 1937—1939 provisoriskt medgivna räntenedsättningen. Departementschefen har härigenom frångått egnahemsutredningens förslag, som innebar, att de nuvarande egnahemslåntagarna borde i görligaste mån bli likställda med nytillkommande egnahemslåntagare. Departementschefen har framhållit, att frågan om sänkning av räntorna å lån från de statliga lånefonderna lämpligen bör anstå i avvaktan på den utredning, som inom finansdepartementet lärer komma att igångsättas rörande möjligheten av en dylik räntenedsättning.

Det föreliggande förslaget till ändrade grunder för egnahemsverksamheten kommer uppenbarligen att hädanefter bereda låntagarna ett bättre stöd och en betydligt förmånligare hjälp vid starten än som stått de nuvarande egnahemslåntagarna till buds. Det måste betraktas som en given fördel, att egnahemslåntagarna skänkas en fastare utgångspunkt och ett säkrare underlag, med därigenom ökade utsikter till bättre levnadsvillkor för dessa landsbygdens småfolksgrupper.

Det måste emellertid anses socialt motiverat att även de nuvarande egnahemslåntagarna komma i åtnjutande av de förmåner, som nu föreslås för de nytillkommande låntagarna. De senare skola under nästa år få erlägga ränta efter 3.2 procent, medan för de förra räntan fortfarande blir 3.6 procent för jordbrukslån och 4 procent för bostadslån. De senare räntesatserna måste i nuvarande läge, även om de åsamka statsverket en förlust, utgöra en kännbar börda för de människor, ofta i små omständigheter, som tidigare fått egnahemslån. Särskilt för ägare av jordbruksegnahem kan det ekonomiska läget ofta vara vanskligt, särskilt med tanke på svårigheterna för småbrukare att under jordbrukets långvariga kris göra jordbruket bärigt och utvinna full effekt av jordbrukets stödåtgärder. Man måste därför beklaga, att frågan om räntenedsättning av Kungl. Maj:t oavsett spörsmålet om egnahemsväsendets omorganisation icke upptagits till omprövning så tidigt, att en utredning därom förelegat vid årets riksdag, och särskilt angeläget borde det varit att en dylik undersökning

kunnat förebringas i samband med framläggandet av omorganisationsförslaget, vilket ger de nytillkomna låntagarna ränteförmåner, som måste komma de äldre låntagarnas räntevillkor att framstå som än tyngre. Givetvis kan det ej undgås, att statsverket i händelse av allmän räntenedsättning tillskyndas ytterligare förluster, men egnahemsrörelsen måste bedömas med hänsyn till sitt sociala syftemål, och detta skulle förfelas, om den statliga hjälpen leder till att förutvarande låntagare nödgas förränta sina lån efter en räntesats, som överstiger låneräntan i den allmänna marknaden. En likställighet mellan olika låntagare i räntehänseende bör därför genomföras utan att den planerade utredningen i finansdepartementet behöver avbidas.

Rörande formerna för medgivandet av räntenedsättning å sådana egnahemslån, som beviljats före ikraftträdandet av de föreslagna nya bestämmelserna, har egnahemsutredningen, såsom framgår av propositionen sid. 232, föreslagit vissa anordningar, innebärande bl. a. att ifrågavarande låntagare underkasta sig de nya stadgandena om procentsatserna vid annuitetsberäkningarna, utan att någon ändring i lånens uppdelning i stående delar och amorteringsdelar göres. Utan att här närmare ingå på de rent tekniska frågor, som ha samband med äldre låntagares övergång till de nya bestämmelserna, vill jag med hänvisning till egnahemsutredningens förslag blott föreslå, att vederbörande utskott i händelse mitt yrkande tillstyrkes måtte uppställa föreskrifter om det lämpligaste förfarandet härvidlag till vinnande av den önskade räntelindringen liksom framlägga förslag om de ändringar i anslagsväg, som härav må föranledas.

Med stöd av det anförda får jag sålunda hemställa,

att riksdagen vid behandling av propositionen nr 236 måtte besluta, att de föreslagna förräntningsvillkoren bliva tillämpliga jämväl för de egnahemslån, som utlämnats före den 1 juli 1940.

Stockholm den 19 april 1939.

Carl Bengtsson.